

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

היכל תשיעי
קובץ שלשלת האור
שער שלישי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

○

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

●

תרומה

(חלק טז — שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת תרומה, פ' זכור, ב"ח אדר, ה'תשפ"א (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2021

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

תרומה

בנוגע להקב"ה, ש"אינו גוף כו' ואין לו שום דמות וצורה כו"⁵.

ולכן הוצרך רש"י לפרש ש"לי" היינו "לשמי".

אבל קשה לפרש כן ברש"י [נוסף לזה שעפ"ז אינו מובן למה העתיק רש"י מן הכתוב גם את תיבות⁶, "ויקחו" ו"תרומה"⁷ בשעה שהקושי וביאורו של רש"י הם רק בתיבת "לי"⁸].

שכן כבר מצינו לשונות כעין זו (בשייכות להקב"ה) לעיל בכתוב, בפסוקים "עשר אעשרנו לך"⁹, "קדש לי כל בכור"¹⁰ וכיו"ב, ושם לא העיר רש"י¹¹ שאין הכוונה, כפשוטו, אל הקב"ה או "עבור" הקב"ה.

ומזה מוכח שלא זו קושיית רש"י בפשוטו של מקרא, ולא הוצרך לשלול את הפירוש הנ"ל. והדבר מובן בפשטות, כיון שהקדש (מעשר)

א. בפירושו בראש פרשתנו העתיק רש"י מן הכתוב את התיבות "ויקחו לי תרומה" ופירש: "לי לשמי".

מהו הקושי בתיבות אלו, שהוצרך רש"י לפרשם? – מבארים המפרשים:

הפירוש הפשוט של "ויקחו לי" הוא "אלי" – כלומר שיש לתת זאת להקב"ה, ודבר זה אי אפשר לאמרו כלפי הקב"ה, ומכמה טעמים: א) לא יתכן לומר שאנו נותנים דבר-מה להקב"ה או שהוא זקוק לדבר זה² – שהרי "לה' הארץ ומלואה"³, הכל שייך לו⁴, ואם ארעב לא אמר לך"⁴. ב) לשון "לי" מורה שהשייכות של הדבר "אלי" היא ע"י (קיהה) קירוב – וזאת מתאים לומר רק בנוגע לדבר גשמי, משא"כ

(1) ראה רא"ם, ספר זכרון, פי' מהר"ק, גר"א, באר מים חיים, דבק טוב. ועוד.

(2) שני הענינים שבפנים, שאין שייך שיתנו לו, ושאינן צריך לשום דבר – הם לכאורה ב' ענינים שתלויים בפי' "ויקחו לי", אם מפני שהנתינה היא לו (אליו) או מפני שהנתינה היא לצרכו כביכול; וע"ז הובאו ב' הפסוקים דלקמן לענין הא' לה' הארץ ומלואה ולענין הב' אם ארעב גו'.

ובמפרשים הנ"ל מדגישים בעיקר ענין ופי' הב' (ספר זכרון, באר מים חיים, פי' מהר"ק. ועד"ז בדקדוקי רש"י כאן). ובלבוש האורה ושפ"ח הוא בענין הא' הדכל שלו. ויל"ע ברא"ם, "לא כסתם לי שבמקרא המורה להבאת דבר אל העצם" ומביא פסוק הב' (אם ארעב גו'). ובגו"א הביא ב' הפסוקים.

(3) תהלים כד, א.

(4) תהלים נ, יב.

(5) דקדוקי רש"י (באר רחובות) כאן.

(6) כי אין לומר שזהו בכדי לציין התחלת הסדרה – כי כמדובר כמ"פ אין דרכו של רש"י בכך (ראה לקו"ש ח"ב ע' 78 הערה 2).

(7) ובדפוס א' דרש"י, וא' מכת"י רש"י – לא העתיק תיבת תרומה בהד"ה.

(8) וכמודגש גם בזה שמעתיק בפירושו (עוה"פ) "לי לשמי". ולהעיר שבדפוס א' ובאחדים מכת"י רש"י לא העתיק תיבת "לי" עוה"פ בפירושו. אבל בדפוס שני וברוב הדפוסים וכת"י הוא ככפנים.

(9) ויצא כח, כב.

(10) בא יג, ב.

(11) כמו שהקשה במשכיל לדוד עה"פ.

אבל לפי זה הי' מחוור יותר אילו הי' רש"י מפרש ש"ויקחו לי" פירושו – יקדישו (לי¹⁵).

ג. מפרשים אחרים¹⁶ כתבו שהוקשה לרש"י הלשון „ויקחו לי“, זהו"ל „ויתנו לי“¹⁷, ועל זה פירש רש"י „לי לשמי“, לרמז, שעי' תרומה „לוקחים“ את הקב"ה, ע"ד מאמר המדרש¹⁸ שאף ש"לה' הארץ ומלואה“, חפץ הוא להשכין שכינתו בתוך בנ"י, „אותי אתם לוקחים“¹⁹; ומאחר שלא יתכן לומר ש„לוקחים“ את הקב"ה עצמו, שהרי „השמים ושמי השמים לא יכלכלוך גוי“²⁰, לכן פירש רש"י „לי לשמי“, היינו ששמו ית' חל עליהם ע"י התרומה ובנין הבית (ע"ד „ושמו את שמו על בני ישראל“²¹).

אבל, כפי שנתבאר כבר פעמים רבות, פירוש רש"י נכתב בסגנון בהיר וברור, עד שאפילו בן חמש (למקרא) יוכל להבינו (מדברי רש"י גופא, מבלי שיצטרך לעיין במפרשי רש"י). ולו היתה כוונת רש"י לתוכן הנ"ל, הי' כותב זאת במפורש ובאופן ברור, ולא בדרך רמז ע"י תיבת „לשמי“²².

(הנ"ל הערה 7). ובעוד כתי" (ה"א קלא. ה"א קעג) מעתיק רש"י בהד"ה „ויקחו לי תרומה“, ומפרש „ויקחו לי לשמי“.

15) ראה לעיל הערה 12.

16) משכיל לדוד בפרש"י. וראה בפ"י מהרי"ק.

17) ראה גם לבוש האורה, באר מים חיים בפרש"י (אלא שלפירושו קאי על ההפרשה לשמי (וראה לקמן הערה 23)).

18) יל"ש עה"פ (רמז שסג) ממדרש אנכיר.

19) וראה שמו"ר פל"ג, א. שם, ו.

20) מלכים א ח, כז.

21) נשא ו, כז.

22) להעיר שבדפוס ב' רש"י (ועד"ז באחדים מכת"י רש"י) בסיום פרש"י ד"ה תרומה איתא:

להקב"ה אין פירושו שהקב"ה נזקק ח"ו לדבר זה וכיו"ב.

ב. לכאורה הי' אפשר לומר, שלשון „ויקחו לי“ אינה דומה ללשון „עשר אעשרנו לך“, „קדש לי“ וכיו"ב, כיון שבפסוק „ויקחו לי“ לא נאמרה לשון של הקדשה להקב"ה וכיו"ב, אלא – לקיחה, וזה אינו מתאים לומר¹² מצד הטעמים הנ"ל¹³. ולכן הוכרח רש"י לפרש „לי לשמי“. ובוזה יובן ג"כ הטעם שהעתיק רש"י גם את תיבת „ויקחו“¹⁴.

12) ואין להקשות מהלשון „קחה לי“ (לך טו, ט) שלא ביארו רש"י איך יתכן לגבי הקב"ה – כי י"ל, שמוכן הוא מפרש"י שם „ג' עגלים רמז לג' פרים פר יוהכ"פ כו“, וכן בפרש"י לפנ"ז „בזכות הקרבנות כו“, שמה מובן שגם „קחה לי“ הוא כענין של קרבן*. וראה ת"א שם „קריב קדמי“, ולא כמו שתרגם בכ"מ „סב** וכיו"ב. ובתיב"ע שם „סב לי תקרובתין וקריב קדמי“. ועד"ז בפסוק יו"ד שם. וראה פרש"י שם יוד: ואין המקרא יוצא מידי פשוטו לפי שהי' כו'.

– ובהפסוקים דפ' במדבר (ג, יב"ג. מא. מה) שנאמר לשון לקיחה לי על הלוים, כבר מובן ענינו שהי' נאמר שזה תחת כל בכור ש„הקדשתי לי“. וראה פרש"י בפסוקים הנ"ל. וראה הערה הבאה.

13) משא"כ לשון „לי הוא“ – בא שם – שפרש"י „לעצמי קניתי“. ועד"ז במשפטים (כב, ל) „תהיון לי“ ופרש"י „הרי אתם שלי“ – אין רש"י צריך לבאר, כי לא נאמר ענין של קיחה וכיו"ב.

14) להעיר מהגירסא בדפוס א' וכת"י רש"י

(* שהוא לה' כמפורש כבר בתורה לפנ"ז – מתחיל מקרבן קין כו' „מנחה לה“ (בראשית ד, ג), ונוד.

** בפרשנו ב„תקחו את תרומתי“ – תסבון, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם – תסבון, משא"כ בפעם הא' „ויקחו לי תרומה“ תרגם „ויפרשוך קדמי“ (וראה הערה 23). אבל בתיב"ע תרגם בכולס „יסבון“, „תסבון“, „תסבון“.

תיעשה הקדש. ואת זאת שולל רש"י בהעתיקו את לשון הכתוב, ויקחו לי תרומה".

„ויקחו“ כפשוטו משמעו – דבר הנלקח ממקום זה למקום אחר, או מועבר מרשות אחת לאחרת.²⁴

„תרומה“ ניתן לפרש, ע"פ פשוטו של מקרא, בשני אופנים:²⁵

(א) כפירוש רש"י, „הפרשה“, היינו שהחפץ מופרש ומופרד מרשות התורם, מבעלות האדם, וע"י הפרשה (להקדש) נעשה שייך²⁶ להקדש.

(ב) הרמה והגבהה, שפירושה בענינו – היינו כשלושן זו נאמרת לא בנוגע להרמה גשמית, אלא במושגים של בעלות וכיו"ב – שהחפץ נתעלה לרשות ובעלות נעלית יותר (וע"ד פרש"י²⁷ על „ויקם שדה עפרון“ – תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך). ובנדוד: תחילה ה' החפץ בבעלות האדם, ועתה נתעלה לבעלות הקדש.

261 עפ"ז מובן, שאין לפרש שכוונת

ד. כאמור לעיל, העתיק רש"י מן הכתוב בפירושו גם את תיבת „תרומה“. ומזה מוכח שההכרח לפירושו „לי לשמי“ אינו מהתיבות „ויקחו לי“ גרידא, אלא גם מתיבת „תרומה“. ובהקדים, שכאשר ההכרח לפירושו של רש"י הוא מתיבה האמורה להלן בפסוק, דרכו לפרש תיבה זו לפני התיבה הקודמת לה (כיון שפירושו המאוחר הוא היסוד לפירוש המוקדם).

ולפ"ז: כיון שההכרח לפירוש „לי לשמי“ הוא (גם) מתיבת „תרומה“, ורש"י מפרש את תיבת „תרומה“ לאחד פירושו על תיבת „לי“²³, הרי מזה משמע שההכרח לפירוש „לי לשמי“ מתיבת „תרומה“ אינו קשור לפירוש רש"י על תיבה זו; כלומר, כל פירוש שהוא בתיבת „תרומה“ (אפילו שלא כפירוש רש"י – „הפרשה“) יכריח שפירוש „לי“ הוא „לשמי“.

ה. והביאור בזה:

„ויקחו לי“, בפשטות, פירושו – יקדישו להקב"ה, היינו שתרומת בני-

ומדרש אגדה ויקחו תרומה אין כתיב כאן אלא ויקחו לי כביכול אותי אתם לוקחים שאדור ביניכם.

(23) לכאורה י"ל שהפירוש ברש"י „תרומה, הפרשה יפרשו לי כו"ל הוא המשך באותו הד"ה „ויקחו לי תרומה“. ולכן בתחילה מפרש תיבת „לי לשמי“, ואח"כ מפרש „תרומה – הפרשה“ ולאח"כ ממשיך פ"י הענין „יפרשו לי כו"ל – ע"ד מ"ש בלבוש האורה כאן עה"פ „וה"ק מה היא הלקיחה שנופל עליו לשון לי הוא הפרשה ר"ל בעת שלוקח ומפריש מכיסו מממונו נדבה תהי אותו הלקיחה וההפרשה מכיסו לשמי כו"ל).

אבל לפ"ז הוצרך רש"י לומר „יפרישו לשמי“. ומזה שכתב רש"י „יפרישו לי כו"ל מוכח קצת, שהוא פ"י בפ"ע בתיבת תרומה, ופ"י – לשמי בהפסוק הוא ענין בפ"ע, כדלקמן.

(24) בריש מס' קידושין „גמר קיחה קיחה משדה עפרון כו' וקיחה איקרי קנין“ – אבל לא הובא בפרש"י עה"ת.

(25) אף שש"ע לא למד הבן חמש למקרא תיבת „תרומה“ בחומש – הרי הובא בפרש"י משפטים כב, כח. וככלל הרי"ז תיבה רגילה בלשון הקודש.

(26) ויתירה מזו (ע"ד ההלכה עכ"פ) שש"י ההפרשה עצמה נעשה הקדש, וכל היכא דאיתי' בכי גזא דרחמנא איתא" (ר"ה ו, א. חולין קלט, א). ועד שלדעת ר"ל קדשי „בדק הבית גמרן בהפרשתו ואי משום דלא הביאו ליד גזבר הכל גזברין הן דלה' הארץ“ (פרש"י חולין שם ד"ה דמיחסר הקרבה).

(27) חיי שרה כג, יז.

נדרש עוד ענין: כוונה לשמה (ע"ד כוונה לשמה בגט, ס"ת וכו') – היינו שבעת הנתניה להקדש יכוון האדם שנתניתו היא „לשמי“.

ו. עפ"ז יש לומר – ב„ענינים מופלאים“ ע"ד ההלכה שברש"י – שבענין הנ"ל (שבתרומות הנ"ל ישנו דין של כוונה „לשמי“) אזיל רש"י לשיטתי בפירושו על הש"ס:

איתא במשנה³¹ „אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותן מקדושה לקדושה“. ונחלקו בענין זה הרמב"ם והראב"ד³²: לדעת הרמב"ם דין זה הוא גם בנוגע לבדק הבית גופא – „אם הקדיש לבדק ההיכל לא ישנה לבדק המזבח³³, וכן כל כיוצא בזה“; ואילו הראב"ד חולק על כך, ולדעתו „אין שינוי בין קדשי היכל לשאר עזרות ולא למזבח“, ומבאר שדין המשנה אינו אמור אלא בקדשי מזבח, ש„קדשי מזבח אפילו מקדשים קלים לחמורים אין משנים ואין ממעטים

הכתוב בתיבת „(ויקחו) ל"י היא לנתינת החפץ להקדש, שהרי השייכות להקדש כבר מבוארת בתיבות „ויקחו“ „תרומה“, שפירושן שהדבר שייך עתה להקדש (– תרומה) ונמצא ברשות הקדש (– ויקחו)²⁸.

[והחילוק בזה בהתאם לשני הפירושים בתרומה הוא רק שאם „תרומה“ היא מלשון הרמה והגבהה – אזי ענין זה שהחפץ נכנס לבעלות ההקדש מבואר בתיבת „תרומה“ לבדה, ואילו תיבת „ויקחו“ משמעה שינוי הרשות בלבד, שהחפץ נמצא ברשות הקדש; משא"כ אם פירוש „תרומה“ הוא מלשון הפרשה, אזי צריך לומר²⁹ שתיבת „ויקחו“ משמעה לא רק שינוי הרשות, אלא – שעי"ז נעשה גם שלימות הבעלות של ההקדש].

ולכן השמיענו רש"י שבענינו אין פירוש „ל"י“ שהדבר נעשה רכוש הקב"ה, הקדש (ע"ד „קדש ל"י וכיו"ב), אלא זהו ענין חדש בפני עצמו³⁰ – שהנתינה צריכה להיות „לשמי“. כלומר, שנוסף על הנתינה להקדש,

(31) תמורה לב, א.

(32) הל' תמורה פ"ד הי"א.

(33) בגדר קדושת היכל י"ל שלהרמב"ם נכללה גם מחיצת העזרה – ראה רמב"ם הל' בית הבחירה (פ"א ה"ה): „ועושינן מחיצה אחרת סביב להיכל רחוקה ממנו כעין קלעי החצר שהיו במדבר וכל המוקף במחיצה זו שהוא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עזרה“.

דלכאורה מחיצה זו היא בשביל העזרה (מקום שבו עומד המזבח) ולמה קוראו „מחיצה אחרת סביב להיכל“ כו', ובפרט שהוא מיותר לכאורה? וי"ל דדינא קמ"ל בזה דמחיצה זו היא בשביל ההיכל וא"כ קדושת היכל לה. ואם הקדיש לבדק היכל נכלל בזה גם מחיצה זו, ועפ"ז גם ע"ז הדין דלא ישנה לבדק המזבח (וראה כס"מ הל' תמורה שם).

(28) ולהעיר מרע"ב וצדה לדרך כאן דקושיית רש"י דמלת לי היא מיותרת, אלא שהרע"ב מפרש (וראה צדה לדרך) „להשמיענו שתהא התרומה לי כלומר מקודשת לשמי“, היינו שיהי' בשביל הקדש ולא הפרשה סתם, ועד"ז בלבוש האורה. ועוד. משא"כ להמבואר לקמן בפנים.

(29) אבל לא להנ"ל הערה 26.

(30) בפי' מהרש"ל (הובא בצדה לדרך כאן): „שקשה לרש"י שאין הלשון ויקחו נופל על לשון דבר אל בני ישראל אלא הו"ל קחו לכן פירש ויקחו לי לשמי כלומר לא על עצם הקיחה הוא רק שיהי' הקיחה לשמו“. אבל לפ"ז: (א) לא הו"ל לרש"י להעתיק גם תיבת „תרומה“. (ב) הו"ל לפרש בפירושו „ויקחו לי לשמי“, וכהגירסא בערה 14.

וכיו"ב, כיון שהכוונה „לשמיי“³⁷ היא לא „לשמיי“ פרטי דההיכל, אלא כוונה כללית „לשמיי“ של בדק הבית.

ז. אלא שעל הדין הנ"ל – שצריך לכוון בעת הניתנה „לשמיי“ – ניתן להקשות:

אחת התרומות שבהן מדובר בפסוק זה היא תרומת המזבח לקנות מהן קרבנות צבור (כפירוש רש"י על הפסוק – „אמרו רבותינו ג' תרומות אמורות כאן“); ולכאורה: בנוגע לתרומת המזבח הדין הוא³⁸ שנוטלין ממנו בעל כרחו וממשכנין על השקלים, וא"כ איך יתכן לומר שניתנה זו צריכה להיות „לשמיי“ – והלא ניתנה בע"כ היא ללא כוונתו של הנותן כלל, ופשיטא – ללא כוונה „לשמיי“³⁹?

גם: עדיין קשה קושיית המפרשים הנ"ל – מדוע נאמר „ויקחו לי“ ולא „ויתנו לי“?

(37) בנוגע להשינוי מתרומה א' לב' (כגון: מתרומת המשכן (בדק הבית) (לשקלים עבור) קרבנות צבור) – יל"ע בדעת רש"י בפשט"ם אם גם בזה מהני הדין ד„לשמיי“ שאפשר לשנות או לא.

ע"ד ההלכה – ראה: רמב"ם וראב"ד הל' שקלים פ"ד ה"י (וצפ"ע שם וה"ח). ספ"ב מהל' ערכין ובמפרשי הרמב"ם שם. צפ"ע שם. מפרשי הירושלמי ספ"ה דשקלים. ועוד. ולהעיר מפרשי ריש פרשתנו (פסוק ג' בסופו): ושאר הכסף הבא שם בנדבה עשאוה לכלי שרת. וראה כתובות קו, ב ובתוד"ה וכי שם. נ"כ הרמב"ם הל' שקלים שם ה"ב. ואכ"מ.

(38) שקלים פ"א מ"ג. מ"ה. אבל לא הובא בפרש"י כאן או בפ' תשא.

(39) בפשטות הכתובים אינה קשיא כי הג' תרומות רק נרמזו בהג' לשונות דתרומה. אבל בפשטות מדבר בהתרומה למלאכת המשכן (כנ"ל הערה 36) שבאה בנדיבות לבו של כ"א.

באכילת קדשים, אבל בדק הבית מה יש בין זה לזה?

והנה רש"י בפירושו על הש"ס פירש המשנה הנ"ל: „(דקדשי בדק הבית שהקדישם למזבח לא עשה כלום) ובקדשי מזבח אין משנין מקדושת עולה לשלמים ומשלמים לעולה“ – אבל לא בקדושת בדק הבית גופא (כשיטת הראב"ד).

ויש לומר שגם זה קשור לדין הנ"ל³⁴ שהנתינה צ"ל „לשמיי“³⁶: כיון שהנותן מכוון שנתנתו היא „לשמיי“ – לשם הקב"ה – הרי אין נוגע (כ"כ) הענין הפרטי שלשמו הקדיש, כל זמן שהדבר „מגיע“ לידי הקב"ה, „לשמיי“. ולכן, אם הקדיש לשם בדק ההיכל, מותר לשנות זאת לבדק המזבח

(34) דתרומת המשכן (המדובר בפרשתנו) הוא של בדק הבית (ראה מגילה כט, ב).

ואף שבפרשתנו מדובר בתרומת המשכן (בדק הבית) סתמית, משא"כ ברמב"ם שם שאיירי בהקדיש (בפירוש) לבדק ההיכל כו' – מ"מ י"ל דגם בזה מהני לדעת רש"י הכוונה ד„לשמיי“ ככפנים.

(35) ראה לקמן סעיף ז'.

(36) ואף שפירש"י להלן (ד"ה תקחו): ג' תרומות אמורות כאן א' תרומת בקע לגולגולת שנעשו מהם האדנים כו' ואחת תרומת המזבח כו' ואחת תרומת המשכן (וא"כ „ויקחו לי“ נאמר רק בתרומה הא' – תרומת האדנים) –

הרי (אף את"ל דרש"י חשבן כפי הסדר שהם כתובים בתורה (כבירוש' שקלים פ"א ה"א) ו„ויקחו לי תרומה“ קאי על תרומת האדנים (ראה משכיל לדוד) –) דוחק לומר שהדין ד„לשמיי“ הוא רק בתרומת האדנים. ועוד ועיקר: הרי כתב רש"י ע"ז (ד, ג') תרומות אמורות כאן“ „אמר רבותינו“, אבל בפשוטו, הפרשה כאן מדבר ע"ד תרומת המשכן וע"ז קאי גם „ויקחו לי תרומה“. וראה מפרשי רש"י פסוק ג'.

להבטיח שלקחתם תיעשה „לשמי“, לשם הקב"ה.

אבל אין זה מחזור: לפ"ז נמצא שהכוונה „לשמי“ אינה נוגעת (לקיחת ה)תרומה, אלא לגזברין, שהם צריכים לעשות זאת לשם שמים; ואילו מפשטות הלשון והענין משמע, שהדבר נוגע ל(לקיחת ה)תרומה, שהיא תיעשה „לי – לשמי“.

ט. והביאור בזה:

נתינת התרומה היתה עבור המשכן והקרבנות, כדי לעשות במשכן דירה לו יתברך, ועל ידו – בכל העולם כולו.

בעשיית דירה, ע"מ שתהי' ראוי' לדירת מלך, יש צורך בשני ענינים: „צריכים לפנות ההיכל מכל לכלוך .. ואח"כ לסדר שם כלים נאים"⁴². ובעבודת ה' הרי אלו שני הענינים: דסור מרע ועשה טוב. והחילוק ביניהם: עבודת סור מרע היא (רק) הכנה והקדמה לעשיית הדירה, ואילו עשיית הדירה בפועל – המשכת אלקות בדברים גשמיים, ע"מ שיעשו דירה לו יתברך – זהו ע"י „ונעשה טוב"⁴².

ולכן קיים חילוק בין אופן העבודה של סור מרע ובין ועשה טוב, כמבואר בחסידות⁴³: בעבודת סור מרע מה שנוגע הוא בעיקר ה„בפועל“, ואין נוגע כ"כ באיזה אופן פועל האדם על עצמו שלא לעבור על רצון העליון, ואפילו אם עושה זאת לגרמי' ומיראת העונש וכיו"ב; משא"כ בעבודת ועשה טוב נחוץ שעשייתו תהי' לשמה,

ויש לומר שקושיות אלו מתורצות דמא בחברתה: דין „לשמי“ (בנוגע לתרומת המזבח עכ"פ) אינו בנתינה – היינו שהנותן צריך לתת זאת „לשמי“ – אלא ב„ויקחו“, בלקיחתם של גזברי ההקדש, שלקחה זו מבנ"י צריכה להיות „לשמי"⁴⁰.

[וזהו הביאור בב' הלשונות, „דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש גוי“: „דבר אל בני ישראל“ קאי על אוספי התרומות – הגזברין, ו„כל איש גוי“ קאי על כל ישראל הנותנים כו].

ולכן אין סתירה מזה שהנתינה היא בע"כ – כיון שלקיחת הגזברים, „ויקחו“, היא „לשמי“.

ח. אך עדיין צריך להבין בפנימיות הענינים:

מאחר שהתרומה (מחצית השקל) יכולה להיות גם בע"כ של הנותן, נמצא שבתרומה אין צורך בשום כוונות (שלא כבתרומת המשכן שניתנת בנדיבות הלב) אלא רק שתגיע התרומה לידי ההקדש, וא"כ מדוע נדרשת בזה כוונת „לשמי“ של הגזברים האוספים את התרומות?

בפשטות י"ל, שזהו ע"ד מאמר רז"ל⁴¹: „פרנס אל יטיל אימה על הציבור שלא לשם שמים“: מכיון שעבודתם היא לאסוף את התרומות (אפילו) בע"כ של הנותנים, הרי נחוץ במיוחד שלא יתערב בזה שום ענין של פני' צדדית, ועל כן צריך

(42) לקו"ת בלק ע, ג. וראה שם שלח לו, ד. ובכ"מ.

(43) ד"ה ויחלום תש"ח פ"ג ואילך.

(40) ראה אברבנאל, ספורנו עה"פ. וראה העמק שאלה לשאלות ריש פרשתנו.

(41) ר"ה יז, א. ספר חסידים סי' קמה.

יא. שני ענינים אלו מבוארים בשני הפירושים שבתיבת „תרומה” (כנ”ל) – הפרשה, הרמה והגבהה:

הפרשה, שמשמעה כפשוטה שהדבר מופרש מחלק אחר שעמו ה' מעורב⁴⁸, מורה על פרישה מעניני חול, וכן הוא גם בשייכות לאדם, שהדבר מופרש מרשותו; ואילו פירוש הרמה והגבהה הוא כנ”ל, שהדבר מתעלה ונכנס לרשות הקדש.

ואת זאת רמז רש”י בכתבו „לי לשמי” לאחר שהעתיק „ויקחו לי תרומה”, קודם פירושו „תרומה הפרשה” (ומובן שלפני פירושו „תרומה הפרשה” מפרש הלומד תרומה כפשוטה ממש – לשון הרמה) – כיון שענין „לשמי” נוגע (בעיקר⁴⁹) לענין ההרמה, לכניסה לרשות הקדש, ולא כ”כ לענין הפרשה מרשות הדיוט.

יב. ההוראה מזה בעבודת ה':

בשעה שיהודי הולך להשפיע על חבריו, לקרבו לתורה ומצוות, לקיים את מצוות הוכח תוכיח את עמיתך⁵⁰, עלול הוא לחשוב: בשלמא כאשר מדובר בקיום תומ”צ שלו עצמו, אזי נחוץ שעבודת ה' שלו תהי' כדבעי, „לשמה”; אבל בשעה שהנדון הוא השפעה על הזולת, הרי מה שנוגע הוא בעיקר ה„בפועל” – שהלה יתחיל להניח תפילין, ימנע מעשיית עבירה וכיו”ב; ואילו האופן והדרך שבהם הוא פועל זאת על הזולת לכאורה אינם

בשלימות הכוונה לשמו של הקב”ה, ולא עבור עצמו, דכיון שעיי”ז ממשיך אלקות למטה ועושה דירה לו יתברך בתחתונים, צריך שהמעשה יהי' כדבעי כדי שתשרה בו אלקות (וממילא אסור שיתערב בזה שום ענין של פני”ח⁵¹).

ולכן אמרו⁴⁴ „לעולם יעסוק אדם בתומ”צ אע”פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה”, היינו שהטעם לזה שצריך לעסוק אפילו שלא לשמה אינו לפי שגם עבודה זו מספיקה (דהמעשה הוא העיקר⁴⁵), אלא כיון שעיי”ז יבוא סו”ס לתכלית ולמכוון, עבודה לשמה, שאז נעשית שלימות הדירה בתחתונים⁴⁶.

י”ד. וכשם שכך הוא בעבודת האדם, כן הוא בעניני הבריאה שמהם עושים את המשכן לו יתברך, שישנם בזה שני הענינים:

א) „סוד” – היציאה מרשות ה„עולם” הנמצא תחת ממשלת קליפת נוגה⁴⁷ – בדוגמת ענין סוד מרע, ב) הכניסה לרשותו של הקב”ה, שהדבר נעשה הקדש ועיי”ז מקום משכן עבור הקב”ה – דוגמת ענין ועשה טוב.

ועפ”ז מובן, שאף שממשכנין על השקלים, הנתינה היא בע”כ של גותן – כיון שבענין סוד מרע, א”צ כוונה (לשמי), בעיקר נוגע בפועל, להוציא ממשלת ק”ן – אך הלקיחה, שעיי”ז הגזבר, שעיי”ז נכנס ברשות הקדש, צ”ל „לשמי”.

(44) פסחים נ, ב. וש”נ. הל’ ת”ת לאדה”ז פ”ד ס”ג.

(45) אבות פ”א מ”ז.

(46) ראה גם לקו”ש ח”ע ע’ 245 הערה 37.

(47) תניא פ”ז.

(48) ראה לקו”ש ח”ט ע’ 168.

(49) אבל טובה גם בהפרשה (שנעשית עיי”ז

הגיוברין בלקיחתם) – שלכן קיים הפי” ל” לשמי” גם לאחר שפרש”י „תרומה הפרשה”.

(50) קדושים יט, יז.

שנראה בחוש שכאשר אצל המשפיע יש חסרון בענין „לשמה“ בטהרתו, ומתערבים אצלו פניות צדדיות וכיו"ב, אזי החסרון אינו רק בעבודתו, אלא גם בפעולה (כדבעי) על הזולת.

ומטעם זה הכלל „אל יטיל אימה על הציבור שלא לשם שמים“ נאמר גם בנוגע לזהירות בסור מרע וכיו"ב, כיון שאם מעורב בזה רגש הפכי, לא יפעל המכוון כדבעי עי"ז.

אבל בשעה שהוא עושה עבודתו „לשמי“, אפילו כאשר הדבר הוא בע"כ, וכרוך בפעולה של כפי" – מעשין על הצדקה וכיו"ב – אזי „שכרו גדול משכר הנותן שנאמר והי' מעשה הצדקה שלום ועל גבאי צדקה וכיוצא בהם אומר ומצדיקי הרבים ככוכבים“⁵², ו„גדולה צדקה (כולל גם צדקה זו) שמקרכת את הגאולה“⁵³.

(משיחת ש"פ תרומה תשכ"ה)

נוגעים (כ"כ). וממילא יכול להתערב בתוכחתו הרגש של היפך אהבת ישראל, או עכ"פ בדקות – ההרגש שהוא המוכיח את חברו, שטוב ונעלה הוא ממנו וכו'.

אמנם הוא יודע שזהו חסרון בעבודת ה' שלו, שמדותיו עדיין אינן מבוררות ועדיין קיים אצלו הרגש של ישות – אבל מה לזה ולעבודתו עם הזולת? קבל את האמת ממי שאמר⁵¹, ובפרט בנוגע לסור מרע, שבזה ודאי שאין הכוונה נוגעת, כנ"ל.

ועל זה באה ההוראה, שחשבון זה נכון רק ביחס לזולת – שעליו לרצות לברוח מהרע בכל דרך שתהי'; אבל מי שהולך להשפיע על זולתו, הנה גם כשמדובר בענין של סור מרע צריך הוא לעשות זאת „לשמה“, כיון שפעולתו על הזולת היא אצלו לעולם ענין של „ועשה טוב“, ענין חיובי שצריך להיות „לשמה“; ובפרט

51) פיה"מ הקדמה לאבות (העתקת קאפח).
הרמ"א בהקדמתו למחיר יין.

52) רמב"ם הל' מת"ע פ"י ה"ו. מב"ב ט, א.
53) ב"ב יוד, א.

